

Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune

Maj 2018

Halsnæs
Kommune

Oplev det rå og autentiske Halsnæs

Indhold

Indledning	2
Lovgrundlag	3
Bekæmpelsesfrister	3
Kontrol og påbud	3
Kæmpebjørneklo (Heracleum mantegazzianum)	4
Frøspredning	4
Giftig ved berøring	4
Forvekslingsmuligheder	4
Bekæmpelsesmetoder	5
Rodstikning	5
Skærmmkapning	5
Græsning.....	5
Slåning	6
Sprøjtning	6
Afdækning	6
Jordbehandling	6

Indledning

Halsnæs Kommune vedtog i marts 2011 en indsatsplan til bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune. Indsatsplanen gjaldt frem til 2018. Denne indsatsplan forlænger indsatsen til 2028.

Kæmpebjørneklo er en invasiv art, hvilket betyder at den er en trussel mod vores hjemmehørende natur. Derudover er den giftig for mennesker og kan ved berøring medføre sår og eksem. Derfor skal kæmpebjørneklo bekæmpes.

Kæmpebjørneklo er på tilbagegang i Halsnæs Kommune. Et forsigtigt skøn tyder på, at op til en tredjedel af alle bestande nu er udryddet. Det er vigtigt at fortsætte den hidtidige indsats da blot et enkelt års utilstrækkelig bekæmpelse kan medføre flere års tabt arbejde. En indsatsplan er et vigtigt middel til dette da der ellers ikke længere vil være pligt til at bekæmpe kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune.

Indsatsplanen fastsætter bestemmelser for bekæmpelse af kæmpebjørneklo på både offentlige og private arealer. Kommunens mål for indsatsen er at forhindre planten i at brede sig og på sigt at udrydde den fra kommunen.

Lovgrundlag

Indsatsplanen er udarbejdet med hjemmel i ”Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo, bek. nr. 842 af 23. juni 2017”. Bjørneklobekendtgørelsen er udstedt i medfør af Lov om drift af landbrugsjorder.

Forslag til indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune blev offentliggjort den 5. marts 2018 med mulighed for indsigelse indtil den 30. april 2018.

Indsatsplan til bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune blev endelig vedtaget den 1. maj 2018.

Indsatsplanen gælder i perioden 1. maj 2018 – 31. december 2028. Planen kan revideres i 2023.

Hele Halsnæs Kommunes geografiske område er indsatsområde, og indsatsplanen er således gældende for alle ejere eller brugere af arealer, hvor der findes kæmpebjørneklo i Halsnæs Kommune.

Bekæmpelsesfrister

Ejere eller brugere af arealer i Halsnæs Kommune, hvor der findes kæmpebjørneklo, har pligt til at bekæmpe planten effektivt i overensstemmelse med indsatsplanen. Pligten gælder også for offentlige myndigheder. Bekæmpelsen skal medføre, at den enkelte plante på sigt dør, og at ingen planter på noget tidspunkt reproducerer sig selv.

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo skal finde sted inden den 1. maj. Bekæmpelse af genvækst skal finde sted inden den 1. juni, 1. juli, 1. august, og 1. september.

I fald det ønskes at benytte en bekæmpelsesmetode der medfører, at ikke alle frister kan overholdes skal Halsnæs Kommune skriftligt orienteres om dette inden 1. maj det pågældende år.

Kontrol og påbud

Halsnæs Kommune foretager kontrol for at sikre overholdelse af indsatsplanen. Hvis en ejer eller bruger ikke overholder indsatsplanens bestemmelser kan kommunen påbyde den gældende ejer eller bruger at foretage bekæmpelsen. Der gives sædvanlig vis en frist på mindst 14 dage til at foretage bekæmpelsen.

Hvis et påbud ikke efterkommes kan kommunen lade bekæmpelsen foretage. Kommunen kan vælge at foretage bekæmpelsen på ejerens eller brugerens regning.

Såfremt kommunen påregner at foretage bekæmpelsen for ejer eller brugers regning skal dette fremgå af påbuddet. Det skal endvidere fremgå af påbuddet, hvornår efterfølgende kontrol af om påbuddet er efterkommet vil finde sted.

Der kan klages over kommunens afgørelser til Miljøstyrelsen.

Kæmpebjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*)

Kæmpebjørneklo blev indført fra Kaukasus omkring 1870. Den kan blive 2-4 meter høj med blade der kan blive over 1½ meter lange. De veludviklede blade er groft takkede, mens den unge eller undertrykte plante kan have næsten runde blade.

Stænglen er hul og op til 10 cm tyk, den er håret med rødlige pletter, især ved basis. Blomsterskærmen er hvælvet og op til 50 cm bred. Den består ofte af en større hovedskærm og et antal mindre sideskærme.

Kæmpebjørneklos vækst er meget vejrafhængig og kan således let variere en måned fra år til år. De spirer normalt frem i marts-april og vokser indtil oktober, hvorefter de er i dvale gennem vinteren til det igen bliver forår.

Frøspredning

Når planten er 2-4 år har den samlet nok energi til at sætte blomst. Det sker normalt i midten af juni, og frødannelsen sker midt i juli. Selve frøspredningen sker i august/september. En kæmpebjørneklo i god vækst kan sætte 40.000 frø. Når planten har smidt sine frø dør den. Frøene er spiredygtige i ca. 10 år, muligvis længere. Planten kan udelukkende sprede sig via frø.

Frøene kan flyde men er ellers forholdsvis tunge og glatte. Det betyder, at der ofte ses en spredning langs vandløb, men ellers vil den enkelte plante generelt ikke sprede sig langt.

Giftig ved berøring

Kæmpebjørneklo udgør en sundhedsrisiko for de der omgås den. Alle dele af planten indeholder et giftstof, der kan gøre hud, som kommer i kontakt med plantesaften, overfølsom over for sollys (Fototoksisk allergi). Der kommer væskefyldte blærer, som er vanskelige at slippe af med. Udslættet kan i ekstreme tilfælde gå over i en permanent, eksem-lignende tilstand.

Forvekslingsmuligheder

Almindelig bjørneklo samt grønblomstret bjørneklo forveksles ofte med kæmpebjørneklo. Den letteste måde at kende forskel er at se nederst på hovedstænglen. Kæmpebjørneklo er for nede rødpletet, hvilket de andre ikke er. Kæmpebjørneklo kan findes i alle størrelser og bladformen kan variere fra rundbladet til stærkt savtakket, men sædvanligvis vil de hjemmehørende bjørneklo være mere spinkle – det gælder både stængel, blade og blomsterskærm. Og de vil aldrig optræde i så massive bestande som kæmpebjørneklo kan. I Halsnæs Kommune findes almindelig bjørneklo i stort antal i den grønne kile ved Hald.

Derudover forveksles både kvan og vild pastinak nogle gange med kæmpebjørneklo, især fra afstand. Hvis man ser nærmere på dem vil man dog hurtigt kunne skelne dem.

Fuldvoksen kæmpebjørneklo

Stænglen er håret og rødpletet

Frøene bliver brune når de modnes

Bekæmpelsesmetoder

Der findes flere forskellige egnede metoder til at bekæmpe kæmpebjørneklo, som hver har sine fordele og ulemper. Generelt er det vigtigt at starte bekæmpelsen tidligt på året når planterne er små og håndterbare, at holde øje med bestandene løbende gennem sæsonen og at være vedholdende. Uanset valget af metode er det vigtigt at udføre den korrekt. Kæmpebjørneklo er meget livskraftig, og hvis den kun skades kan man risikere, at det blot resulterer i tvangsmodning af frø eller at den sætter panikblomst. Selv når en bestand anses for udryddet er det vigtigt, minimum en gang årligt, at føre tilsyn med området da frøpuljen i jorden kan holde i mange år.

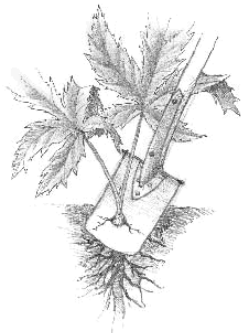
Når man skal beslutte sig for en bekæmpelsesmetode er der en række forhold der spiller ind:

- Antallet af planter og bestandens tæthed
- Områdets karakter f.eks. jordens hældning og områdets tilgængelighed
- Øvrige planter (og dyr) på arealet

Husk at beskytte dig mod kontakt med planten når du bekæmper den. Skyl med vand hvis du får saft på dig og undgå bekæmpelse, der kan medføre tåger af saft i luften, f.eks. slåning med buskrydder.

Rodstikning

Ved rodstikning udnytter man, at kæmpebjørneklo har en pælerod. Roden skæres over ca. 10-15 cm nede i jorden. Hver omhyggelig med at skære korrekt da roden eller planten ellers kan vokse videre. Rodstikning er effektivt til at slå den enkelte plante ihjel, men er samtidig en meget tidskrævende metode. Den anbefales derfor kun, hvor der er begrænset antal planter med en vis individuel afstand, eller hvis de vokser i særlige naturområder, hvor den omgivende flora ikke må beskadiges. Husk at den overskårne del ikke må have jordkontakt efterfølgende. Rodstikning kan foretages hele sæsonen, dog ikke på planter der har sat blomsterskærm.

Illustration af rodstikning. www.Naturstyrelsen.dk. Erfaringer viser der skal stikkes noget dybere end vist på illustrationen.

Skærmmkapning

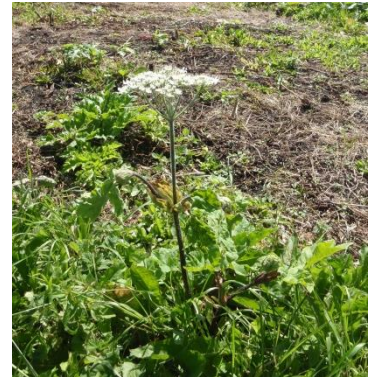
Hvis planterne når at sætte skærm er den eneste egnede metode skærmmkapning. Her skæres blomsterskærmen af umiddelbart under skærmen. Jo mere stængel der sidder tilbage på skærmen jo mere energi har planten til at færdigmodne frøene. Hvis der allerede er begyndende frøsætning når skærmen skæres skal den i en klar plastpose og afleveres på genbrugspladsen til småt brandbart.

Græsning

Hvor der er større bestande kan man overveje afgræsning. Her skal man dog huske, at der skal mange års afgræsning til før planterne dør. Ved afgræsning sætter kæmpebjørneklo meget små næsten runde blade der ligger helt nede på jorden. Sådan kan de overleve i mange år (formentlig op til 30 år afhængig af vækstbetingelser). Man kan derfor overveje at kombinere afgræsning med andre metoder.

Slåning

Ved at slå planten hindrer man den i at sætte blomst. Det medfører dog ikke nødvendigvis at planten dør og må derfor ses som en minimumsindsats, der skal gentages flere gange gennem sæsonen. Det resulterer ofte i enkelte panikblomster sent på sommeren – små blomsterskærme med op til 2000 frø som nogle gange ikke bliver mere end 10-20 cm høje.

En større panikblomst, nogle gange bliver de blot 10 cm høje før de blomstrer.

Sprøjtning

Ved større bestande kæmpebjørneklo der står meget tæt, eller på steder der er svært tilgængelige, kan der opnås gode resultater ved at sprøjte. Det er dog afgørende at gøre det på det rigtige tidspunkt. Der skal sprøjtes i foråret når planterne er ca. 15-20 cm høje. Sprøjtes der senere vil en del af planterne være gået i dvale da det typisk kun er nogle få planter der vokser sig til fuld størrelse af gangen – det er begrænset hvor mange fuldvoksne planter der kan stå på et givent areal. Sprøjtes der når planten har sat blomst vil det typisk resultere i tvangsmodning af frøene.

Husk at læse produktbeskrivelserne grundigt, der kan være begrænsninger i brug langs f.eks. søer eller vandløb, eller der kan være krav om brug af sprøjteskræm eller pensel. I naturområder frarådes det at sprøjte medmindre ingen andre metoder er egnede.

Afdækning

For relativt velafgrænsede bestande der vokser et sted med lav vegetation kan afdækning med UV tæt plastik være et effektivt middel. Plastikken lægges på i foråret og fjernes først til august. Planterne har brugt deres energi på at skyde uden at få fornyet energien af sollyset og dør til sidst. Frøpuljen i jorden brændes af såfremt solen har været fremme i løbet af sommeren. Det er vigtigt at tilse plastikken gennem sæsonen for at kontrollere den for skader.

Jordbehandling

Kæmpebjørneklo er følsom over for jordforstyrrelse. På arealer med større bestande, hvor der ikke er natur kan man, f.eks. ved at harve, hurtigt opnå gode resultater. Det kræver dog typisk gentagen behandling gennem sæsonen og sandsynligvis i flere år.

Halsnæs Kommune
Rådhuspladsen 1
3300 Frederiksværk
Telefon 47784000
mail@halsnaes.dk
www.halsnaes.dk

PART OF
**GREATER
CoPENHAGEN**